ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆԱՇԽԱՏԱՆՔ

ՄԱՅՐԵՆԻ

(առարկա)

ԹԵՄԱ _Քննադատականմտածողությանանհրաժեշտությունը դպրոցում

Կազմեց՝ ԱիդաԲայունց

(անուն, ազգանուն, հայրանուն)

Կապանի N5հիմնական դպրոց

(դպրոցիանվանումը)

Ղեկավար՝ __Լ.Բալայան

<<ԿապանիN2 ավագդպրոց>>ՊՈԱԿ

վերապատրաստողկազմակերպությանանվանումը)

Կապան 2022

Ներածություն ……………………………………………………………………
Քննադատական մտածողության անհրաժեշտությունը դպրոցում……….
Քննադատականմտածողության զարգացմանմեթոդներըտարրական դասարաններում…………………………………………………………………..
Քննադատական մտածողության զարգացումը մայրենիի ուսուցման գործընթացում……………………………………………………………………
Եզրակացություն……………………………………………………………..
Հետազոտությաննպատակը………………………………………………..
Հետազոտությանգիտկանվարկածը……………………………………….
Թեմայիարդիականությունը

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

«Նա, ով, նկատիունենալովհինը, կարողանումէ բացահայտելնորը,արժանիէուսուցիչլինելու»:

Կոնֆուցիուս

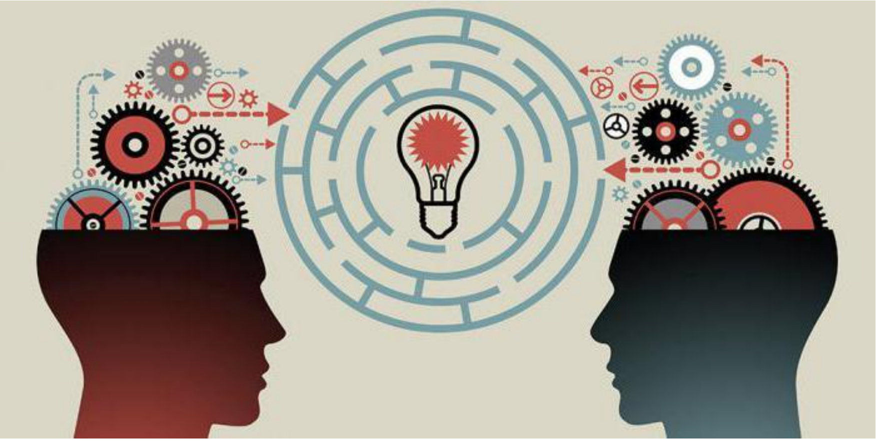

Քննադատականմտածողություննիրենիցներկայացնումէտեղեկատվությունըվերաիմաստավորելուևձևավորելուբարդգործընթաց, որըկատարվումէգաղափարներնումիջոցներըստեղծագործաբարիամադրելումիջոցով: Դրակիրառումըհնարավորէբոլորտարիքներում: Երբեմնկարծիքէինչում, որմիայնավագդպրոցիաշակերտներըկարողեններգրավվելայդգործընթացում: Սաբավականինսխալպատկերացումէ: Կրտսերդպրոցիերեխաներընսպատրաստակամորենեննմասնակցումբարդխնդիրների լուծումպահանջողառաջադրանքներիկատարմանըընդունակեննդրսևորելորոշումներկայացնելուկարողությանբարձրմակարդակ: Չէ՞որգիտելիքնարժեքավորէ, երբայնկիրառելիէևընկալվածէհիմնավորապես: Ապագանպատկանումէնրանց, ովքերկկարողանանտեղեկատվությունըքննադատաբարվերլուծելևկերտելսեփականճշմարտությունը:

Քննադատականմտածողությունըինքնուրույնմտածողությունէ: Քննադատորենմտածողմարդնառանցքննարկելու, բանավիճելուայնքանէլհաճախչիկիսումմեկուրիշիտեսակետը: Նակարողանումէմտածելինինքնուրույն, ազատուանկաշկանդարտահայտելիրկարծիքները: Քննադատականմտածողությունըուսուցմանհամակարգումնորմուտեցումէ, որըվերջինտարիներինլայնտարածումէգտել: Այսմոտեցումըըմիաժամանակիինպատմականարմատներունի: ՀայտնիէնՍոկրատեսիառաջարկածհարցադրում

ներիմեթոդը, ՊլուտարքոսիևՄ. Ֆ. Քվինթիլիանոսիզարգացրածմոտեցումն, ըստորի՝Աշակերտըոչթեսափորէ, որպետքէլցնելգիտելիքներով, այլջահէ, որըպետքէվառել:

Քննադատականմտածողությունըմտածելումիեղանակէ, որըպահանջումէկարդալ, ընկալելտրվածնյութը, որիցհետոմտածելդրամասին, վերլուծել, համեմատել, գնահատել, գտնելայդնյութիկապըկյանքիհետ, կյանքումդրակիրառմանհնարավորությունը:

ՔննադատականմտածողությանզարգացմանմեջմեծավանդունենամերիկյանմանկավարժներՋինիԼ. Սթիլը, ՔուրթիսՄ. Մերեդիթը, ՉարլզԹեմփլընայլոք:

Քննադատականմտածողությունեզրույթնառաջինհայացքիցբացասականերանգէպար ունակում, քանզիայնզուգորդվումէքննադատելբառին: Սակայնայսբառըներառումէքննելնդատելբառ-հասկացությունները: Այսինքն, իմաստնէ՝որևէ
հարցքննել, զննելտարբերտեսանկյուններից, ապադատելևեզրահանգումկատարել: Քննադատականմտածողությունըմտավորբարդգործընթացէ, որնսկսվումէտեղեկատվությամբևավարտվումորոշմանկայացմամբ:

Քննադատական մտածողության անհրաժեշտությունը դպրոցում

Քննադատականմտածողությունըոչինչչիընդունում: Օգտագործելովայն, մարդըհարցերէտալիսևհամակարգվածփնտրումդրանցպատասխանները՝օգտագործե լովհետազոտական
մեթոդներըևտեղեկատվականաղբյուրներիհետաշխատելուորոշակիտեխնիկա:

Քննադատականմտածողությունըսկսվումէհարցերից և խնդիրներին, այլոչթեաշակերտիբոլորհարցերինուսուցչիպատասխաններով: Քննադատական մտածողությունըենթադրումէճիշտմտածողությունաշխարհիմասինկարևորևվստահել իգիտելիքներձեռքբերելուհամար: Քննադատորենմտածողմարդըկարողանումէպատասխանելորոշակիհարցերի՝հավաք ելովկարևորտեղեկատվություն, արդյունավետորենդասավորելովդրանք, տրամաբանորենեզրակացություններէանումայստեղեկատվությունիցևգալիսէաշխար հիմասինկարևորևվստահելիգիտելիքների: Քննադատական մտածողություննիրամենաընդհանուրընկալմամբկարողությունէ, նմարդիկչենծնվումքննադատականմտածելունակությամբ: Քննադատական մտածողությունըսովորեցնելուկարողությունէ: Գրելուհմտություններըէականդերենխաղումքննադատական մտածողությանզարգացմանհամար, քանիորթույլենտալիսֆիքսելչձևավորվածմտքերըկամպատկերները, քննելդրանքբոլորկողմերիցև «արթնացնելգիտակցությունը»: Գրավորխոսքըխորացնումէըմբռնումը. գրողըֆիքսումէինչ-որմիտք, այնուհետևուսումնասիրումէայնգրված, նորպեսպատասխանայսֆիքսվածմտքի՝հայտնվումէմինոր, ավելիհետաքրքիրմիտք: Գրավորխոսքըսրումէհետաքրքրությունը, երեխաներինդարձնումավելիակտիվդիտորդներ, քանիորինչ-որբանշտկելուհամարանհրաժեշտէուսումնասիրելայն, ավելինիմանալդրամասին: Գրավորլեզուներեխաներիմոտզարգացնումէկարդալուհմտությունները, քանիորնրանքսկսումեն «կարդալգրողներիպես» և, համապատասխանաբար, ավելիլավենհասկանում, թեինչպեսպետքէտեքստկառուցելայնպատակինհասնելուհամար: Դասարանումքննադատական մտածողությունզարգացնողուսուցիչներնառաջարկումեննդիտարկելտարբերդատողու թյուններ, տեսակետներխնդրիվերաբերյալ, պայմաններստեղծելաշակերտիհամարինքնուրույնկարծիք, որոշում, եզրակացությունմշակելուհամար,

«փորձելիրենցդասարաններումօգտագործելբոլորտեսակիզույգերովևխմբայինաշխա տանքով»։ ներառյալքննարկումներվարելը, մեծուշադրությունդարձրեքտեսակետներիարդյունավետփոխանակմանհամարանհր աժեշտորակներիձևավորմանը՝հանդուրժողականություն, ուրիշներինլսելուկարողություն, պատասխանատվությունսեփականտեսակետիհամար։

Ի՞նչ է քննադատականմտածողությունը

Քննադատականմտածողությունըիրա կանությունըխորությամբ, բազմակողմանիորենհասկանա լու և գնահատելուձգտում է։	Քննադատականմտածողությունչինշ անակումբացասականկար ծիքհայտնելմարդկանց,երևույթ ներիտեսակետներիմասին։

ԱյսօրՀայաստանիկրթականբարեփոխումներովշահագրգիռմանկավարժներըլուրջոր ոնումներիմեջեն։ Դրանքհիմնականումպատականուղղվածենդասավանդմանարդյունավետությունըբա րձրացնողնորմեթոդների, հնարների, եղանակներիհայտնագործմանըևգործնականումկիրառելուխնդիրներին։ Համաշխարհայինմանկավարժությանմեջարդենկանորոշակիլուծումներ, որոնքհասանելիեննաևհայուսուցչիննհաջողությամբկարողենգործադրվելմեզանում։ ՆմաննորարականմեթոդներիևգործելակերպիմիհամակարգէՔննադատականմտածո ղությանզարգացումըկարդալուևգրելումիջոցով /ՔՄԶԿԳՄ/ ծրագիրը։ Այսծրագրինպատակնէ՝կրթելևդաստիարակելարժանավորքաղաքացիներ՝այսինքն՝գ ործունյա, քննադատաբարմտածողանհատներ, որոնքիզորուենլինելուճիշտկողմնորոշվելժամանակակիցկյանքիամենաբարդիրավիճ ակներում, ազատուանկաշկանդհայտնելսեփականկարծիքները,

ուշադիրուհանդուրժողլինելայլոցկարծիքներիհանդեպևվստահաբարստանձնելորոշումներկայացնելուպատասխանատվությունը:

ՔՄԶԿԳՄծրագրիհամակարգնիրենիցներկայացնումէուսուցմանգործընթացիերեքփուլերիցբաղկացածմիմոդել: Դամտածողությանընթացք՝, ուրաշակերտներըներգրավվածեննդեռևսնյութըսովորելուցառաջ / խթանում /, նյութըսովորելուընթացքում / իմաստիընկալում /, նյութըսովորելուցհետո / կշռադատում/:

ՀամակարգըկարճանվանումեննԽԻԿ:

Այնմեզորոշչափովհիշեցնումէավանդականդասիկառուցվածքը / նախապատրաստականզրույց, նորդասիհաղորդում, ամփոփում/:

ՔՆՆԱԴԱՏԱԿԱՆՄՏԱԾՈՂՈՒԹՅԱՆԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՄԵԹՈԴՆԵՐԸՏԱՐՐԱԿԱՆԴԱՍԱՐԱՆՆԵՐՈՒՄ

Հասարակականկյանքիտեղաշարժերիարդիժամանակաշրջանումդպրոցընույնպեսոր ոշակիփոփոխություններիէենթարկվում:

Աշակերտըգիտելիքներմտապահողիցուվերարտադրողից, այսինքն՝ ուսուցմանօբյեկտից, վերածումէուսուցմանգործընթացիգործունմասնակցի՝ ուսուցմանսուբյեկտի, ինքնուրույնորոշումներկայացնողի:

Իսկդաէլկյանքիիրամայականպահանջնէ:

Ուսուցմանժամանակակիցտեխնոլոգիաներիօգտագործումըպա-հանջներէներկայացնումուսուցչին:

Նապետքէդառնաոչթեուսումնականգործընթացիթելադրողը, այլինիուղղորդողի, օգնականի, խթանողի, մաս-

նակցիդերումևնարավորությունըձեռիաշակերտներին՝խորհելուևան-
կաշկանդինքնարտահայտվելու:
Դպրոցմուտքգործողնորարարականմանկավարժականտեխնոլո-
գիաներիթվինէպատկանումքննադատականմտածողությանզարգացմանտեսությունը:
«Քննադատականմտածողություն» եզրույթնառաջինհայացքիցբացա-
սականերանգէպարունակում, քանզիայնզուգորդվումէ «քննադատել» բառին: Սակայնայսբառըներառումէ «քննել» և «դատել» բառ-հասկացությունները: Այսինքն, իմաստնէ՝որևէհարցքննել, զննելտարբերտեսանկյուններից, ապադատելևեզրահանգումկատարել:
Քննադատականմտածողությանխթանմանբազմաթիվմեթոդներիցյու-
րաքանչյուրիարդյունավետկիրառումըդասարանումենթադրումէփոխա-
դարձվստահությանմթնոլորտիառկայություն:
Յուրաքանչյուրերեխապետքէլինիազատուանկաշկանդ, կարողանամտածել, ներկայացնելիրտեսակետը, մտքերփոխանակելուլսելդիմացինին, հաղորդակցվելնյութաքանչյուրդասինուններնալիր՝թեկուզփոքրիկներդրումը:
Քննադատականմտածողությանմեթոդներիկիրառմամբընթացողդասերիժամանակաշ
ակերտներընդգրկվումենդասապրոցեսիմեջ' մինչևնորնյութիհաղորդումը (խթանում), նյութիմատուցմանընթացքում (իմաստիընկալում) ևնյութըյուրացնելուցհետո (կշռադատում): ԱյսհամակարգըհայտնիէորպեսԽԻԿ /հապավումով/ համակարգ:
Քննադատականմտածողությանտեխնոլոգիայիկիրառումընպաստումէոչմիայնուսումա
նարդյունավետությանբարձրացմանը,
այլնյուրացվողգիտելիքներըդարձնումէկիրառելի,
օժանդակումինքնուրույնգիտելիքներձեռքբերելուկարողություններիձևավորմաննուզ
արգացմանը, խթանումսովորողներիստեղծագործականմտածողությունը:
Այստեղասիօրինակովցույցկտանքայնմեթոդները,
որոնքկիրառվումենմեկուսումնականնյութիմատուցմանհամար:

ԽԻԿ/ խթանում, իմաստի ընկալում, կշռադատում/ համակարգի փուլերը.

1. **ԽԻԿհամակարգիառաջինփուլըխթանումնէ**: Այսփուլինպատակնէ՝

խթանել աշակերտների հետաքրքրությունը ցանկությունը՝ նոր նյութը հետազոտելու ոլորտում, դրդում է աշխույժ հետաքրքրությամբ վերհիշել ուսուցանվող թեմայի շուրջ իրենց ունեցած ամբողջ տեղեկատվությունը: Սկսում են խորհել բուն թեմայի մասին, հարցեր տալ իսդրա վերաբերյալ: Այսկերպ աշակերտները կարող անում են լայն ու կայուն հիմք պատրաստել՝ նոր տեղեկատվություններն ընդունելու և այն հիմնավորապես յուրացնելու համար: Իտարբերություն ավանդականի՝ այստեղ ամենազործուն դերը աշակերտինն՝, իսկ ուսուցիչն ուղղորդողի դերում է:

Բերենք խթանման փուլի մեկ օրինակ / Սասունցի Դավթի կռիվը/:

Մինչ նոր դասանյութին ծանոթանալը, ուսուցիչն առաջարկում է երեխաներին՝ մտքերի տարափով թվարկել այն ամենը, ինչ գիտեն կամ կարծում են, թե գիտեն Սասունցի Դավթի մասին՝ առանց մտահոգվելու դրանց ճիշտ կամ սխալ լինելու իրողությամբ: Այստեղ կարևորը Սասունցի Դավթի մասին նրանց ամբողջի մացած բովերի հանելն է: Դրանք գրվում են գրատախտակին, ապա յուրաքանչյուր գրված ի շուրջ տարվում է քննարկում մտքերի փոխանակում: Այս ընթացքում ի հայտ են գալիս նաև եղած անհամաձայնությունները: Ուսուցիչները բեմն- երբեմն հարցեր է տալիս, թե՝ արդյո՞ք բոլորն են նիհամաձայն առաջարկված մտքին ն եթե այո կամ ոչ՝ ինչու՞: Յուրաքանչյուր պատասխանից առաջ ուսուցիչն աշակերտին մտածելու ժամանակ է տրամադրում, պատասխանելիս խրախուսում արտահայտած ինքնուրույն կարծիքները: Մտքերի տարափ մեթոդի նպատակն է խթանել աշակերտների հետաքրքրասիրությունը նոր նյութի նկատմամբ, վերհանել թեմայի վերաբերյալ իրենց ունեցած տեղեկությունները: Արտահայտված տարբեր կարծիքներն ու գիտելիքները նպաստավոր պայմաններ են ստեղծում աշակերտների հետաքրքրասիրությունն ու նշադրությունը կենտրոնացած պահելու համար: Կարող են նաառաջանալ նոր ա նոր հարցեր, որոնք նույնպես կխթանեն նաշակերտների հետաքրքրությունները նոր նյութի նկատմամբ:

Այսփուլումէականգործոնէայն,
որուսուցիչըհնարավորինքիչէխոսում՝ասպարեզըտրամադրելովաշակերտներին:

2 Երկրորդփուլըկոչվումէիմաստիընկալմանփուլ:
Այսփուլումսովորողներըհաղորդակցվումեննորտեղեկատվությաննորգաղափարներ
իհետ:
Ամենակարևորնայստեղխթանմանփուլումձեռքբերվածաշակերտներիներգրավմանա
ստիճանիևհետաքրքրությանպահպանմանկարողություննէ:
Բացիայդ՝աշակերտներըվերահսկումենիրենցընկալումը,
փորձումնորստացվածտեղեկատվությունըհարմարեցնելիրենցմտքումարդենառկաիմ
ացություններին:
Կանմեթոդներ,
որոնցօգնությամբկարելիէաշակերտներիհետաքրքրասիրությունըկայունպահել:
ՕրինակՍասունցիԴավթիկռիվըտեքստիվրաաշխատելիսկարելիէօգտագործելՌփխգ
ործունգրառումներիհամակարգ՝արդյունավետընթերցանությանևմտածողությանհամ
արմեթոդը:
Տեքստըլուռընթերցելիսաշակերտըմատիտովնշումներէկատարումայնհատվածներիկ
ողքին, որոնցմասինգիտի / + նշանով / նայնհատվածներիկողքին, որոնցմասինչգիտի /
- նշանով /: Եթեերեխաներըդժվարանումենկարդալ, ուսուցիչնինքնէկարդում,
իսկաշակերտներնուշադիրհետևելովտեքստին՝նշումներենկատարում:
Ավանդականուսուցմանժամանակայսփուլումնորդասըմիայնընթերցվումէկա՛մուսուց
չի, կա՛մաշակերտիկողմից՝առանցտեքստիվրաորևէաշխատանքկատարելու:
Արդյունքում՝աշակերտըքիչբանէհիշումկարդացածից:

3.ԽԻԿհամակարգիվերջինփուլըկշռադատմանփուլնէ:Այսփուլինպատակնէ՝աշակերտ
ներիմիջևծավալելքննարկում, որիընթացքումմիմյանցհետհաղորդակցմամբ,
նրանքծանոթանումենտարբերգիտելիքների, պատկերացումների,
մտածումդրանցշուրջ, հարցերտալիս, մեկնաբանում, բանավիճում, հակադրվում:
Արդյունքում՝կառուցվումէսեփականիմացականդաշտը:
Այսփուլումաշակերտնիսկապեսյուրացնում, սեփականացնումէնորգիտելիքը,
ընկալածնարտահայտումէսեփականբառերովուձևակերպումներով:

ՍասունցիԴավթիկռիվըտեքստըկարդալուցևնշումներկատարելուցհետոաշակերտնե
րըներկայացնումենիրենցգրառումները:
Ապադրանցշուրջքննարկումէկազմակերպվում՝ուսուցչիուղղորդողհարցերիօգնությա
մբ:
Անդրադառնալովխթանմանփուլումմտքերիտարափիժամանակգրատախտակիգրառ
ումներին՝ողջդասարանովհամեմատումևքննարկումենայնկետերը,
որոնցվերաբերյալհամաձայնությունկամտարաձայնություններենիհայտեկել:
Պարզաբանվումէ,
թետեքստըկարդալուցհետոփարատվեցի՞նարդյոքնրանցկասկածները:
Վերջումաշակերտներինհանձնարարվումէնկարելտեքստինվերաբերողորևէկերպար
կամտեսարաննցույցտալմիմյանց:
Այսաշխատանքինպատակնէ՝օգնելաշակերտինամփոփելուսումնասիրվողթեմայիշու
րջիրունեցածպատկերացումները:
Ուսուցչիմասնագիտական-
մանկավարժականմակարդակնարդենհամարժեքարձագանքէգտնումաշակերտներիվ
երաբերմունքիմեջ,
երբսովորողներնիրենքարդենուսուցմանընթացքումդրսևորվումենորպեսհավասարա
զորորոնողներուկշռադատողներ:
Ուսուցմանայսեղանակներիներդրումընպատակունիապահովելուաշակերտներիաշխ
արհընկալմանինքնուրույնությունը,
զարգացնելունրանցտրամաբանականմտածողությունըևստեղծագործականերևակայո
ւթյունը:

Քննադատական մտածողության զարգացումը մայրենիի ուսուցման գործընթացում

Դասավանդմանընթացքումկիրառելովքննադատականմտածողությանզարգացմանըն պաստողմեթոդներուհնարներ՝համոզվելենք,
որմերփոքրահասակսաներնէլկարողենսովորելքննադատաբարմտածել,
լինելիրենցուսումնառությանակտիվդերակատարները,
համագործակցելիրենցդասընկերներիհետ:
Աշակերտներըդառնումենակտիվսովորող, մտածողևստեղծագործողանհատներ:
Արդյունավետքննադատականմտածողությունդրսևորելուհամարնրանքպետքէ.

- Զարգացնենիրենցինքնավստահությունըևհասկանան, որիրենցկարծիքներնումտքերնարժեքավորեն,
- Ակտիվորենմասնակցենուսումնականգործընթացին,
- Հարգանքովլսենբազմազանկարծիքներ,
- Պատրաստլինեննձևակերպել, ևարկեղածդեպքումնանկասեցնելսեփականդատողությունները:

Յուրաքանչյուրառարկայիծրագրովնախատեսվածգիտելիքներիուսուցումըչիկարողեր բեքիրմեջընդգրկելայնբոլորգիտելիքներնուհասկացությունները,
որոնքերեխանպետքէստանաայդուսումնականառարկայից:
Ծրագրումտրվածըմիայնայնհիմնականնէ,
որանհրաժեշտէտվյալառարկայիցընդհանուրգաղափարտալուհամար,
իսկմնացածըերեխաներնիրենքպետքէինքնուրույնկերպովստանանշրջապատիցուգրք երից:
Այսինքն, յուրաքանչյուրուսուցչիգերխնդիրնէսովորելսովորեցնելը:
Ասվածիապացույցնէգրականունկնդրմանդասաժամերիկազմակերպումը:
Առաջինդասարանիերկրորդկիսամյակումաշակերտներնաստիճանաբարսովորումեն առանցուրիշիօգնությանկարդալանծանոթգիրքը, գտնելվերնագիրը, հեղինակիանունը,
դիտելնկարազարդումներըևդրանցհիմանվրաորոշելգրքիթեման:
Գրականունկնդրմանդասաժամըկազմակերպելիսպետքէնկատառելսովորողներիպա տրաստվածությանմակարդակը, ծնողներիսոցիալականվիճակը,
դասարանինդպրոցիգրադարանիֆոնդը,
երեխաներիհետաքրքրություններիշրջանակը:
Այսամենըհաշվիառնելով՝ընթերցանությանստեղծագործություններիընտրությունըպե

տքէկատարվիհետևյալպայմաններիառկայոթյամբ.

1. Բնագիրըպետքէլինիծավալովփոքր՝պարզ, մատչելի, թեմանհոգեհարազատ, գաղափարը՝հասկանալի:
2. Ինքնուրույնընթերցանությանհամարընտրվածգրքերըգեղարվեստականձևավո րմամբպետքէլինենայնպիսին, որերեխաներըհետաքրքրվեննկարազարդումներով, հրճվեններոսներինկարներով:

Ինքնուրույնընթերցանությունկազմակերպելիսպետքէկրտսերդպրոցականներիմեջսե րմանելընթերցասիրություն, զարգացնելգեղարվեստականստեղծագործությանգաղափարըհասկանալու, եզրահանգումներ, ընդհանրացումներանելուկարողություններ: Նպաստելնրանցմեջանձնայինբարձրարժեքորակներիզարգացմանը, գրագետընթերցողի, կարդալուպահանջմունքունեցողքաղաքացուդաստիարակմանը: Հաճախենքհանդիպումաշակերտների, որոնքնորեննկարդացելուշատքիչբանեննհասկացել: Վատընկալունակությունըբացատրվումէպարզպատճառով, պարզապեսուշադիրչենկարդում: Նրանքչգիտեննինչպեսկարդան, որկենտրոնանանհիմնականմտքերիվրա: Ուսուցիչներստիրապետելովքննադատականմտածողությանզարգացմանընպաստող մեթոդներինուհնարներին՝կարողենքօգնելաշակերտներին՝խորհելկարդացածիմասին :

Դեռևսամառայինարձակուրդներինաշակերտներինառաջարկումենքընթերցելիրենցն ախընտրածստեղծագործությունները: Նախօրոքպայմանավորվումենքծնողներիհետ, որնրանքիրենցերեխաներինօգնենընտրելայնպիսիմանկականգրականություն, որնաչքիընկնիպարզությամբ, մատչելիությամբ, խորգեղարվեստականությամբևկերպարներիունկարագրվածդեպքերիվառգունավորմ ամբ:

Նմանստեղծագործություններըերեխաներիմեջանհրաժեշտհույզերուապրումներկառ աջացնեն: Նրանքկզգանուհոգեպեսկվերապրենայնամենը, ինչնկարագրվածէգրքում: Երբաշակերտներինթույլէտրվումընտրելինչկարդալ,

նրանքսկսումենկարդացածիհանդեպսեփականությանզզացումունենալ: Դաառաջինվճռորոշայնքայլնէ, որնընթերցողինդարձնումէներգրավված: Սեպտեմբերին, ինքնուրույնընթերցանությանըհատկացվածդասաժամինյուրաքանչյուրըներկայացնումէիրընթերցածգիրքըգովազդիտեսքով՝առանցբովանդակությունըպատմելու: Յուրաքանչյուրաշակերտձգտումէառավելագույնսձևովներկայացնելգովազդը, որպեսզիիրընկերներիընտրությունըկանգառնիիրնախընտրածգչքիվրա, նբոլորնընթերցենայն: Ապաուղղումենքհարցեր.

__ Ինչու՞եսընտրելայդգիրքը: Ինչպե՞սէայնկարդացվում: Դուծանո՞թեսայդհեղինակիորևէայլստեղծագործության: Անծանոթբառերկայի՞ն: Ինչպե՞սիմացարդրանցբացատրությունը: Այնուհետևնքվեարկումենքըստքվեարկությանարդյունքներիընտրումորևէմեկիընթերցածգիրքըուորոշումայնընթերցել: Միասինսահմանումենքայնժամանակահատվածը, որնանհրաժեշտէաշակերտներինգիրքնընթերցելուհամար: Հաշվիէառնվումտվյալգիրքնընթերցածաշակերտիկարծիքը: Նրանքպետքէիմանանընթերցանությանըհատկացվողժամանակը, որպեսզիկարողանանպլաններկազմել: Ընթերցելուցհետոպետքէմասնակցենքննարկմանը: Նմանիհանձնարարությունըօգնումէաշակերտներինընթերցմանժամանակուշադրությունդարձնելայնպիսիմանրամասներիվրա, որնախկինումչէիննկատել: Մինչկարդալսկսելըմտազրոհիմիջոցովկազմումենքբնազրիիմաստիկանխավարկածը: Եթեընթերցողընախօրոքգիտի, որինքըպատմվածքէկարդալու, ապամինչբունընթերցանությունըսկսելըփորձումէվերնագիրնունկարներըօգտագործելորպեսբանալի՝պատմվածքիբովանդակությունըկռահելուհամար: Այսդեպքումնականգնածէլավընկալմանշեմին: Տրվածժամանակըլրանալուցհետոսկսվումէքննարկմանդասաժամը: Աշակերտներըբաժանվումեն 4-5 խմբերի: Նրանցուղղվումենհարցեր, որոնցպատասխաններըքննարկվելուեն:

__Ի՞նչը ձեզդուրեկավայսգրքում: Ի՞չըդուրչեկավ: Ինչպե՞սէրգիրքըսկսվում: Ինչպե՞սավարտվեց: Արդյո՞քընդունելիավարտէր: Ի՞նչէրկարևոր: Գիրքնընթերցելուցհետոի՞նչմտքերենծագելձերգլխում: Ի՞նչնայլկերպկանեիք,

եթեկերպարներիցմեկըլինեիք: Ի՞նչսովորեցիքհերոսներից: Ո՞րկերպարնամենաշատըձեզդուրեկավ: Ի՞նչհասկացաք՝կարդալովայսգիրքը: Կարո՞ղեքայլավարտհորինել:Ինչպիսի՞ներտրամադրությունը: Ի՞նչկարնորիրադրությունեքվերհիշել: Ո՞րնէրձերսիրելիհատվածը: Այսգիրքըձեզորևէդեպքկամորևէբանհիշեցնու՞մէ: Ձերկարծիքովինչու՞էհեղինակըգրելայսգիրքը:

Այնուհետևխմբերնիրենցընտրությամբթղթապանակենպատրաստումտվյալգրքի վեր աբերյալ:

Խմբիանդամներիմիջևկատարումենքաշխատանքիբաժանումընտրելովխորագրեր:

- Պատմվածքի քարտեզը
- Հեղինակի մասին
- Պատմվածքի մանրակերտը
- Մեր տպավորությունը
- Գլխավոր հերոսի բնութագիրը
- Նամակ հերոսին
- Հերոսի կողմից նամակ
- Պատմվածքի տարբեր հատվածների նկարազարդումը

Խոսնակները ներկայացնում են իրենց խմբերի աշխատանքները: դրանք փակցվում են միջանցքում, որպեսզի մյուս դասարանների աշակերտները հետաքրքրվեն այդ պատմվածքով և ցանկանան ընթերցել այն:

Երբ նույն պատմվածքն ընթերցում են բոլորը և քննարկում, ապա այդպիսի ընթերցանությունը կմիավորի երեխաներին և նրանց մեջ կզարգանա համագործակցային և հաղորդակցական հմտություններ:

Ինքնուրույն ընթերցանության նման ձևով կազմակերպումը նպաստավոր պայմաններ է ստեղծում, որպեսզի աշակերտների մեջ արթնանա ընթերցանության հանդեպ սեր, նրանք գնահատեն իրենց ընթերցածը, կարողանան ընթերցանության միջոցով ինքնուրույն ձեռք բերել գիտելիքներ և վերահսկեն իրենց ընթերցածը:

Աշակերտներին ընթերցասեր դարձնելու համար անհրաժեշտ է լուրջ ակնկալիքներ ունենալ յուրաքանչյուրից: Նպաստել երեխաների քննադատական մտածողության զարգացմանը, նրա տարիքին համապատասխան նշանակում է ուրախ, հրապուրիչ դարձնել և հույզերովհագեցնելնրամանկությունը:

Եզրակացություն

Այսպիսով, եկանքայնեզրակացության, որքննադատականմտածողությանհամակարգընպաստումէոչմիայնուսմանարդյունավետությանբարձրացմանը, այլնգիտելիքներըդարձնումէկիրառելիննպաստումինքնուրույնգիտելիքներձեռքբերել ուկարողություններիձևավորմաննուզարգացմանը: Ակտիվուսումնառությանշնորհիվհնարավոր է

դառնումուսմանհամարնպաստավորպայմաններստեղծելդասարանում: Սրաշնորհիվաշակերտները

- Կկարողանան կատարել ուսումնական որոնողական աշխատանք:
- Կկարողանան գտնել իրենց ստացած գիտելիքների և իրենց անձնական կենսափորձի միջև եղած փոխադարձ կապը, որպեսզի գիտելիքը գործնական կիրառություն գտնի:
- Կդառնան հետազոտող, փնտրող և լուծումներ առաջադրող, որով ուսուցման սուբյեկտ-օբյեկտ մոդելը վերափոխվում է սուբյեկտ-սուբյեկտ մոդելի: Դասարանում գլխավոր դերակատարը կդառնա աշակերտը/ աշակերտակենտրոն ուսուցում/
- Աշակերտները կկարողանան որոշել, թե զանազան տեղեկություններն ինչպես են առնչվում միմյանց հետ:

- ❖ Կկարողանան նոր տվյալները, նոր գաղափարները տեղադրել իրենց ունեցած գիտելիքների համակարգում:
- ❖ Կկարողանան քննադատաբար, ստեղծագործաբար և արդյունավետ կերպով իմաստավորել ցանկացած տեղեկություն:

Քննադատական մտածողության համակարգը ուսուցման և ուսումնառության երեք փուլերից բաղկացած մի մոդել է: Մոդելը նկարագրում է ճանաչողական մի գործընթաց, ուր աշակերտները պետք է ներգրավվեն մինչև նյութը սովորելը / խթանում /, նյութը սովորելու ընթացքում / իմաստավորում / և նյութը սովորելուց հետո / կշռադատում / __ ԽԻԿ համակարգ:

ԽԻԿ համակարգը որոշ չափով մեզ հիշեցնում է ծանոթ ավանդական դասի կառուցվածքը՝ նախապատրաստական փուլ / խթանում /, նոր դասի հաղորդման փուլ / իմաստավորում / և ամփոփման փուլ / կշռադատում /:

ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ՆՊԱՏԱԿԸ

Տարրական դպրոցում քննադատական մտածողության տեխնոլոգիայի կիրառման հնարավորությունների բացահայտումն ու հիմնավորումն է' որպես կրտսեր դպրոցականների ճանաչողական կարողությունների զարգացմանը նպաստող մանկավարժական տեխնոլոգիա:

ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ՕԲՅԵԿՏԸ տարրական դպրոցի ուսուցման գործընթացն է:

ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՐԿԱՆ կրտսեր դպրոցականների ճանաչողական կարողությունների զարգացմանը նպաստող քննադատական մտածողության տեխնոլոգիան է:

ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ԳԻՏԱԿԱՆ ՎԱՐԿԱԾԸ

Կրտսեր դպրոցականների ճանաչողական կարողությունների զարգացմանն ուղղված քննադատական մտածողության տեխնոլոգիան կլինի կիրառելի և արդյունավետ, եթե.

- ■ վեր հանվեն քննադատական մտածողության տեխնոլոգիայի գիտամանկավարժական հիմքերը' տարրական դպրոցում կիրառելու համատեքստում,

■ բացահայտվեն տարրական դպրոցում քննադատական մտածողության տեխնոլոգիայի կիրառման արդյունավետությանը նպաստող հիմնական պայմանները,

■ քննադատական մտածողության տեխնոլոգիայի կիրառումը ժամանակակից տարրական դպրոցում համապատասխանեցվի և հարմարեցվի կրտսեր դպրոցականների տարիքային և անհատական առանձնահատկություններին:

ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆԽՆԴԻՐՆԵՐՆԵՆ'

■Դիտարկելսովորողներիճանաչողականկարողություններիզարգացմանդերնուանիր աժեշտությունըտարրականդպրոցում:

■Ուսումնասիրելքննադատականմտածողությանտեխնոլոգիայիգիտատեսական, մեթոդաբանականհիմքերըևհիմնավորելտեխնոլոգիայիկիրառմանհնարավորություն ներըկրտսերդպրոցականներիճանաչողականկարողություններիզարգացմանգործում :

■Հիմնավորելքննադատականմտածողությանտեխնոլոգիան' որպեսակտիվնադապտիվմանկավարժականտեխնոլոգիա, որընպաստումէկրտսերդպրոցականներիճանաչողականկարողություններիզարգացմ անը:

■Գիտափորձովհավաստել, որքննադատականմտածողությանտեխնոլոգիանարդիտարրականդպրոցումարդյուն ավետկիրառվողնկրտսերդպրոցականներիճանաչողականկարողություններիզարգաց մանընպաստողժամանակակիցմանկավարժականտեխնոլոգիաէնսահմանելդրակիր առությանարդյունավետմանկավարժականպայմանները:

ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ՄԵԹՈԴՆԵՐԸ

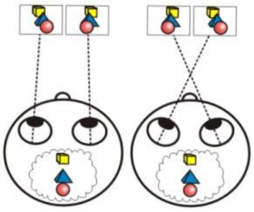

Աշխատանքիընթացքումկիրառելեմհետևյալմեթոդները՝տեսական (գրականությանմեջթեմայիմշակմանվերլուծություն,կայքերումտեղեկատվությանորոնում,գրքիմասինհոդվածներիուսումնասիրում):Գործնական (հարցում, համեմատություն, մոդելավորում,դիտարկում,թեստայինմեթոդ,):

ՕՐՎԱԴԱՍԻՊԼԱՆ

0-9 ԹՎԵՐԻ ԱՄՓՈՓՈւՄ

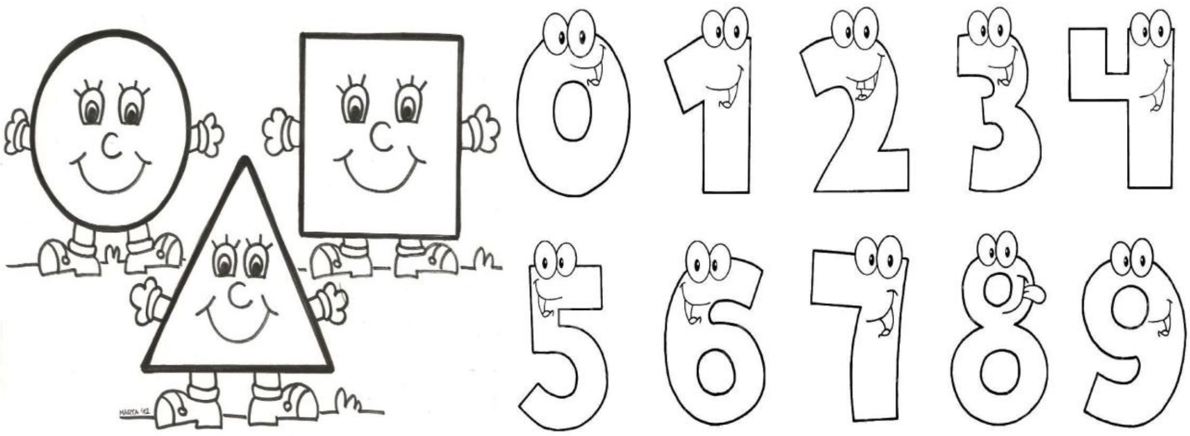

Կազմեց՝Կապանիթիվ 5 հիմն.դպրոցիդասվար ԱիդաԲայունցը

ՕՐՎԱԴԱՍԻՊԱՆ

Առարկա – Մաթեմատիկա

Դասարան՝1-ին

Դասիտիպը՝ամփոփմանդաս

Դասիթեման՝0-9 թվերը և երկրաչափականպատկերները

Դասիմուտքը_ Մաթեմատիկանուղեղիմարմնամարզությունն է:

Դասինպատակը

Կրկնել և ամրապնդելողջկիսամյակիյուրացվածնյութը՝զարգացնելովաշակերտներիմտածողու թյանտեսակները:

Անհրաժեշտպարագաներ՝

- ❖ թվանշաններ 0-9

- թվերիքանակըցույցտվողառարկաներ
- խաղալիքներ
- <,>,+,-,=

Դասիընթացքը

Խթանմանփուլ

Մտագրոհիմեթոդովկատարելբանավորհաշիվ 1-9 թվերիշրջանակում:

Լեզվականմտածողություն

- Ի՞նչ է սովորեցնումմաթեմատիկանհոմանիշ-հականիշբառեր:
- 0-ի պատմությունը.արաբերենսիֆր-դատարկ
- Հանելուկներթվերիմասին,բաստեղծություններ,երկտողեր,աքրոստիկոս,հնգյակ
- Թվի և թվանշանիտարբերությունը
- Թվերինհամապատասխանողխորհրդանիշը՝արև,լուսին,դրոշ…

Մաթեմատիկականտրամաբանականմտածողություն

- 1-9 թվերիկազմությունը:
- Զույգ և կենտթվեր
- Աճման և նվազմանկարգովհաշվելհարևանթվերը
- Համեմատել
- Ուղիղ և հակադիրարտահայտություններ
- Խնդիրներիկազմում և լուծում
- Ուղիղ և կորգծեր,բեկյալ

Տարածականմտածողություն

Գունավորթղթերիցկտրտվածտարբերերկրաչափականպատկերներովապլիկացիոնաշխատանք(մեծ,միջին,փոքրհասկացություններիամրապնդում)

Մարմնամարզողական

- Կրկնելանցածերկրաչափականմարմինները
- Բեմականացնել<<0-ն և մյուսթվեր>>
- <<Երկրաչափականմարմիններ>>
- Ներկայացում- Եռանկյան և քառանկյանվեճը

Խմբայինաշխատանք

Յուրաքանչյուրխումբստանում է քարտ և աշխատումքարտով

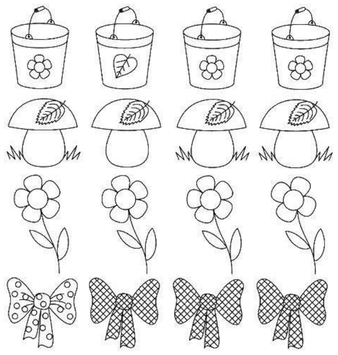

Իմաստիընկալմանփուլ

Բացումենք<<Մաթեմատիկայիդռները

նմտնումենքներս՝գտնում<<Թիրախթիվը>>:Գրատախտակիհակառակկողմովփակցվ

ածբոլորթվերիցմեկըշրջում է

աշակերտը և գրատախտակինգրումբոլորպատասխանները:Խրախուսվում է

այնաշակերտը ,որըշատպատասխանունիվերջում:<<Կռահելօրինաչափությունը և

<<Ովավելիշուտկգտնիխաղերըխաղալամբողջդասարանիհետ:>>

Կշռադատմանփուլ

Բանալիհարցեր

- Ի՞նչսովորեցրեցմաեմատիկան
- Ի՞նչիմացաք 0-9 թվերիմասին
- Ինչպե՞սեքստանումհաջորդթիվընախորդից
- Զույգ և կենտթվեր

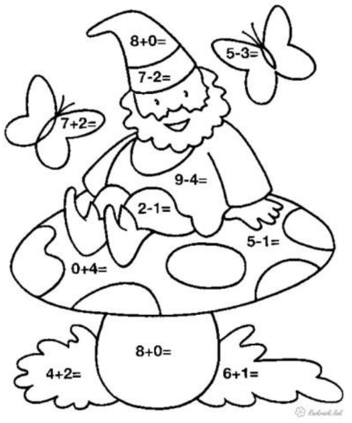

Գնահատում

Վերջումբաժանումենք 1-9 թվերի ներկրաչափականպատկերներիտեսքով

թխվածքաբլիթներ:

Դասիպլանիուղեցույց

Առարկա՝Մայրենի

Դասարանը՝ երկրորդ

Դասի նպատակը

- Արտահայտիչ կարդալու տեխնիկայի զարգացում
- Բանավոր խոսքի զարգացում, կարծիքների և մտքերի արտահայտման հնարավորության ապահովում
- Հայրենի երկրի պատմության, ազգայի. մշակույթիվերաբերյալգիտելիքներիհաղորդում
- Օգնելճշտելուաշակերտներիվերաբերմունքնիրականությանորոշակիփաստերի և երևույթների նկատմամբ
- Բառակազմական աշխատանք

Դասի ընթացքը

Խթանում

Նպատակը՝ Աշակերտների նախնական գիտելիքների վերհանում

Կիրառում եմ խմբավորման մեթոդը, որը կխրախուսի երեխաներին՝ ազատ ու անկաշկանդ մտածել անցնելիք թեմայի շուրջ.

ա/գրել առանցքային բառը

բ/գտնել ընտրված թեմային առնչվող բառերն ու արտահայտությունները.

Քայլ առաջին

Աշակերտներին առաջարկում եմ թվարկել, թե ինչ գիտեն իրենք տան մասին:

Գրատախտակի կենտրոնում գծում եմ շրջանակ՝ ճառագայթներով, և հանձնարարում մտագրոհի միջոցով յուրաքանչյուր ճառագայթի վրա տունը բնութագրայ որևէ, հատկանիշ գրել:

Պատկերն այսպիսին

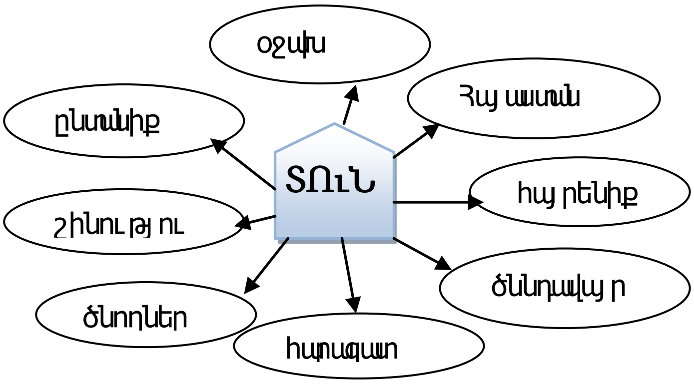

Քայլերկրորդ

ԳՈՒՍ աղյուսակի 1-ին և 2-րդ սյունակներում աշակերտները լրացնում են այն, ինչ գիտեն նյութի մասին:

Գիտեմ	**Ուզում եմ իմանալ**	**Սովորեցի**
Հայաստանը իմ հայրենիքին է, իմ ամենամեծ տունը:	Իմ ժողովրդի անցյալը, պատմությունը:	

Իմաստի ընկալում

Նպատակը՝ տեքստիբովանդակությանշուրջկանխագուշակմանկարողություններիզարգացում՝վերնագիրևհենակետայինբառերիմիջոցով:

Քայլ 1-ին Գրատախտակինգրումեմվերնագիրըևհենակետայինբառեր՝չնվաճվածաշխարհամաս, Արշակպապ, Հակոբիկ, հեքիաթ, անտաշքար, հարդախառնցեխ, հինգօրորոց, յոթթախտ, շենտուն:

Այնուհետևառաջարկումեմգուշակել, թեինչի՞մասինէնյութը, գրելենթադրություն:

Ընդունումևխրախուսումեմբոլորիպատասխանները:

Քայլ 2-րդ

Նպատակը՝

Պատմվածքիբովանդակությանիմաստիընկալում

Կիրառումեմ «Ուղղորդվածընթերցանություն՝կանգառներով» մեթոդը:

- Բնագիրըբաժանումենքերեքմասի:

Յուրաքանչյուրիհատվածերկուանգամ (լուռևբարձրաձայն) ընթերցումենաշակերտները:

- Կարդացե՛քևխորհե՛ք՝ի՞նչտրամադրությամբեքհամակվումհատվածիընթերցմանընթացքում:
- Բարձրաձայնընթերցումիցհետոառաջարկումեմպատասխանելհետևյալհարցերին.

- Ո՞րնէԱրշակպապիմիակհեքիաթ:
- Ինչո՞ւէրհուզվումպապըհեքիաթըպատմելիս:
- Կարո՞ղեքշարունակելպապիհեքիաթ՝հեռվումթողածծննդավայրի, տանմասին:

- Դուրսգրելայննախադասությունները, որտեղօգտագործվածեն **ծննդավայր, արտասվախառն, աշխարհամասբառերըևառանձնացնելարմատները**:

Պատասխաններըձևակերպումենկանխագուշակմանաղյուսակիհարցերինհամապատասխան.

- Ի՞նչիմացաք
- Ի՞նչ էր պատահել
- Ձեր կարծիքը

Վերնագրե՛ք պապի հեքիաթը:

2-րդ հատվածը կարդալիս նշե՛ք այն տեղը, ուր կզգաք, որ հեքիաթում ինչ-որ բան փոխվեց.

- Ինչո՞ւ հեքիաթն այլ ընթացք ունեցավ:
- Ո՞ր աշխարհամասի անունն էր բաց թողել Հակոբիկը:
- Ինչո՞ւ պապը տունը համարեց աշխարհամաս:

Պատմվածքից դուրս գրել աշխարհամաս, ամենախսկական, ամենասիրուն բառերը, առանձնացնել արմատներտները, կազմել նոր բառեր:

Վերնագրիր՝ **Տուն**

3-րդ հատված

- Ի՞նչ եք մտածում կատարվածի մասին:
- Ո՞րն է Արշակ պապի երազած տունը, նկարե՛ք և նկարագրե՛ք այն:
- Ի՞նչ գիտեք մեր ժողովրդի անցյալի մասին:
- Բացատրե՛ք ***շեն տուն*** արտահայտությունը և լրացրե՛ք այն ձեր պատկերացմամբ:

Վերնագիր՝ **Չնվաճված աշխարհամասի բնակիչը**:

Կանխագուշակման աղյուսակ

Ի՞նչ իմացաք	*Ի՞նչ էր պատահել*	*Ձեր կարծիքը*
Արշակ պապի հեքիաթը՝ հեռվում թողած ծննդավայրի, հարազատ մարդկանց, տան ու լեռների մասին:	Արշակ պապը կորցրել էր ամենախսկական չնվաճված աշխարհամասը՝ տունը: Մեծ ողբերգություն է տեղի ունեցել հայ ժողովրդի հետ,	Չնայած իմ ժողովուրդը շատ տառապանքներ է կրել, բայց այսօր անկախ է, հզոր: Ես անկախ Հայաստանի բնակիչ եմ և շատ եմ

	իրենց տներից տեղահանվել են շատ հայեր:	սիրում իմ ամենամեծ տունը:

Անդրադառնանք 1-ին փուլում արված ձեր ենթադրություններին: Ի՞նչ փոփոխություններ կամ լրացումներ կկատարեք ձեր նկարներում: Ճշտեք նաև տեքստի ավարտին վերաբերող ձեր կանխատեսումները: Գրե՛ք ձեր տպավորությունները:

Կշռադատում

Քայլ 1-ին

Մեթոդը՝ «Երեք բանալի և մեկ կողպեք»

Տեքստից ընտրում ենք երեք պարբերություններ, որոնք ներկայացնում են ստեղծագործության բովանդակությունը (երեք բանալիները):

Երեք բանալիները

Առաջին՝ դա մի տխուր ու անվերջանալի պատմություն էր հեռվում թողած ծննդավայրի, հարազատ մարդկանց, տան ու լեռների մասին:

Երկրորդ՝ տու՛ն: Էդ աշխարհամասի անունը ոչ մի գրքում էլ գրված չի, բայց ամենասիրունն է, ամենամեծ աշխարհամասը, ամենախսկականը:

Երրորդ՝ Գա՛ռ ջան, տուն ասածը միայն պատերը չեն:

Էնպես նկարիր, որ արար աշխարհին իմանա, որ շեն տուն է: Որ իմանան՝ պատերից այն կողմ յոթ թախտ է, հինգ օրորոց:

Կողպեքը

Արշակ պապը մեկն է այն բոլոր հայերից, որոնք կորցրել են հայրենի օջախը և երազում են կրկին տեսնել այն:

Քայլ 2-րդ. Աշակերտներին բաժանում եմ 4 խմբերի: Հանձնարարությունները գրում եմ քառաբաժան ձևով: Յուրաքանչյուր աշակերտ ինքն է ընտրում, թե որ հարցի շուրջ աշխատի:

1-ին խումբ Տեքստը ձեզ ի՞նչ հիշեցրեց. իրականությունից ի՞նչ համանման դեպք է քեզ ծանոթ:	**2-րդ խումբ** Ի՞նչ զգացումներ ունեցաք տեքստի ընթերցումից, հիմավորե՛ք համապատասխան տողերով:
3-րդ խումբ Գրել տուն բառով հնգյակ:	**4-րդ խումբ** Գրել **տուն** բառով ակրոստիքոս:

1-ին խումբ

Այսօր էլ իմ հայրենիքը շրջապատված է թշնամիներով, բայց մենք հիմա ուժեղ ենք և թույլ չենք տա, որ մեր հողերը գրավեն:

Կկռվենք թշնամու դեմ:

2-րդ խումբ

Հուզմունք: Դա մի տխուր ու անվերջանալի պատմություն էր հեռվում թողած ծննդավայրի և հարազատ մարդկանց մասին:

Եվ պապը հուզվում էր ու թոռից ծածկում արտասվախառն աչքերը:

3-րդ խումբ/հնգյակ/

Տուն
Սիրելի,հաազատ
Պահող,մեծացնող,ջերմացնող
Քոգիրկըկանչող
Հայրենիք

4-րդ խումբ /աքրոստիքոս

Տուն

Տարիներ շարունակ

Ուներ պապը, ուներ մի երազանք՝

Նորից իմ տունը վերադառնալ:

Թեմայիարդիականությունը

Ժամանակակից կյանքը պահանջում է նոր տեղեկատվական և մանկավարժական տեխնոլոգիաների կիրառում, որոնք թույլ են տալիս ձևավորել նորարարական մարդկային վարքագիծ, ինչը նպաստում է նրա ստեղծագործական գործունեությանը, թույլ է տալիս նրան արդյունավետորեն հարմարվել արագ փոփոխվող շրջակա միջավայրին, տնտեսությանը, մասնագիտությունների փոփոխությանը և այլն: Հետևաբար, դա կարևոր է: որպեսզի ուսանողը ոչ միայն գիտելիքներ ձեռք բերի, այլև կարողանա համեմատել, համեմատել տարբեր տեսակետներ. կյանքի փորձը կապել նոր տեղեկատվության հետ, խորհել այն իմաստի մասին, որ գրողները և գիտնականները դնում են իրենց ստեղծագործություններում:

«Ընթերցանություն – գումարում զույգերով» տեխնիկա

Ավելի լավ է այս տեխնիկան օգտագործել 3-4-րդ դասարաններում: Դասարանի երեխաներին առաջարկվում են մի քանի տարբեր տեքստեր ընդհանուր թեմայով (կամ նույն տեքստը հատվածներով): Յուրաքանչյուր խումբ ուսումնասիրում է իր տեքստը, մեծ թերթիկի վրա ամրագրում է իր ամփոփագիրը (քաղվածքներ տեքստից), այնուհետև ամբողջ դասարանի առջև վերարտադրում է տեքստի բովանդակությունը՝ հիմնվելով իր իսկ նշումների վրա: Մյուսները կարող են պարզաբանող հարցեր տալ: Երկու տեքստերը լսելուց հետո կոլեկտիվ եզրակացություն է արվում այս պատմությունների հիմնական գաղափարի, նրանց իմացածի մասին.

. «Կարդալ նշաններով»

Այս տեխնիկան օգնում է վերացնել տեքստի անիմաստ ընթերցման խնդիրը:

Երեխաներին հրավիրում են կարդալ տեքստը և, օգտագործելով հատուկ պատկերակներ, նշել տեքստը. v - Ես դա գիտեի; + ինձ համար նորություն է; ! - Ես զարմացած եմ սա; * - հետաքրքիր էր: Այս տեխնիկան օգտագործվում է կենդանիների մասին տեքստերի և գիտական և կրթական տեքստերի հետ աշխատելիս:

«Փոխադարձհարց».

Զույգերովաշխատելուեղանակներիցմեկը. Երկու աշակերտ կարդում են տեքստը՝ կանգ առնելով յուրաքանչյուր պարբերությունից հետո և միմյանց տարբեր մակարդակի հարցեր են տալիս ընթերցվածի բովանդակության վերաբերյալ: Այս ձևը նպաստում է հաղորդակցման հմտությունների զարգացմանը:

Մտածողության փուլումուսանողներն արտահայտում են իրենց մտքերը ստացած տեղեկատվության, ստեղծագործության հերոսների նկատմամբ հուզական վերաբերմունքի, գեղարվեստական կերպարի ըմբռնման միջոցով:

«Ստեղծագործականաշխատանքներգրելը»

Երեխաներին առաջարկվում է գրել իրենց հավանած ստեղծագործության շարունակությունը բաժինից կամ իրենք գրել հեքիաթ կամ բանաստեղծություն: Այս աշխատանքը կատարում են երեխաները՝ կախված նրանց զարգացման մակարդակից, բոլորը հաճույքով կատարում են այս աշխատանքը:

<u>«Վիկտորինայի ստեղծում»</u>

Այն իրականացվում է թեմա կամ մի քանի թեմաներ ուսումնասիրելուց հետո: Երեխաներն ինքնուրույն, օգտագործելով ուսումնական տեքստերը, պատրաստում են հարցեր վիկտորինայի համար, այնուհետև միավորվում են խմբերի, անցկացվում է մրցույթ: Երբեմն յուրաքանչյուր խումբ ընտրում է լավագույնը՝ «փորձագետին», իսկ հետո ամբողջ դասարանը տալիս է «փորձագետներին» հարցեր:

Ընթերցանության դասերին շատ տարածված է «Կանգառներով կարդալ» մեթոդը:

«**Կանգառներով ընթերցում»** տեխնիկայի կիրառման նյութը պատմողական տեքստն է: Տեքստը պետք է պարունակի խնդիր, որը չի ընկած մակերեսի վրա, բայց թաքնված է ներսում: Տեքստի չափը չպետք է գերազանցի հինգից յոթ էջը

Այս տեխնիկայի կիրառման անփոխարինելի պայմանը տեքստում կանգ առնելու օպտիմալ պահը գտնելն է: Այս կանգառները մի տեսակ վարագույրներ են՝ մի կողմում արդեն հայտնի տեղեկատվություն է, իսկ մյուս կողմից՝ բոլորովին անհայտ տեղեկություններ, որոնք կարող են լրջորեն ազդելիրադարձություններիգնահատմանվրա:

Օգտագործված գրականության ցանկ

1. Գիտամեթոդական հանդես նախաշավիղ 2. 2001, 2. 2006, 5-6. 2004
2. Խաչատրյան Ս. Գ. , Ուսուցման ժամանակակից մեթոդների կիրառումը տարրական դասարաններում, Գ. 2006.
3. ՀՀ ԿԳ նախարարություն, կրթական ծրագրերի կենտրոն: Կրթության ազգային ինստիտուտ: Ուսուցիչների հինգօրյա վերապատրաստումների պլան և նյութեր, 2007:
4. **Մատենագիտություն**
5. 1. Ավերին, Վ.Ա. Երեխաների և դեռահասներիհոգեբանություն [Տեքստ] / V.A. Averin - SPb .: Mikhailova, 1998 .-- 379 p.

6. 2. Բրյուշինկին, Վ.Ն. Տրամաբանության գործնական դասընթաց հումանիտար գիտությունների համար [Տեքստ] / Վ.Ն. Բրյուշինկին - Մ .: Նոր դպրոց, 2003.- 319 թ.
7. 3. Bustrom, R. Ստեղծագործական և քննադատական մտածողության զարգացում [Տեքստ] / R. Bustrom - Moscow: Open Society, 2000. - 215p.
8. 4. Բուտենկո, Ա.Վ., Խոդոս Է.Ա. Քննադատական մտածողություն. մեթոդ, տեսություն, պրակտիկա [Տեքստ] / Ա.Վ. Բուտենկոն, Է.Ա. Հոդոս. - Մ .: Միրոս, 2002 .-- 263 էջ.
9. 5. Վիշնյակովա, Է.Է. Ոչ միայն RCMCHP [Text] տեխնոլոգիայիմասին / E.E. Վիշնյակովա // Ռուսաց լեզու. - 2004. - թիվ 15: - էջ 10 - 13:
10. 6. Վոլկով, Բ.Ս. Կրտսեր ուսանող. Ինչպես օգնել նրան սովորել [Տեքստ] / Բ.Ս., Վոլկով - Մ .: Ակադեմիական նախագիծ, 2004 թ. - 142 էջ.
11. Դուբրավինա, Ի.Վ. Տարիքը և կրթական հոգեբանությունը [Տեքստ] / I.V. Դուբրավինա - Մ .: Ակադեմիա, 2002 .-- 330-ական թթ.
12. Զագաշեւ, Ի.Օ., Զաիր-Բեկ, Ս.Ի. Քննադատական մտածողություն. զարգացմանտեխնոլոգիա [Text] / I.O. Զագաշևը, Ս.Ի. Զաիր-Բեկ. - SPb .: Alliance-Delta, 2003 .-- 284 p.
13. Զագաշև, Ի.Օ., Զաիր-Բեկ, Ս.Ի., Մուշտավինսկայա Ի.Վ. Երեխաներին քննադատորեն մտածել սովորեցնել [Տեքստ] / I.O. Զագաշևը, Ս.Ի. Զաիր-Բեկ, Ի.Վ. Մուշտավինսկայա. - SPb .: Alliance-Delta, 2003 .-- 192s.
14. Իվանովա, Է. Քննադատական մտածողության ձևավորում [Տեքստ] / Է. Իվանովա // Դպրոցական գրադարան. - 2000.- Թիվ 3. - Գ.21-23
15. Կլարին, Մ.Վ. Քննադատականև ստեղծագործականմտածողությանզարգացում [Տեքստ] / Մ.Վ. Clarin // Դպրոցականտեխնոլոգիաներ. - 2004.- Թիվ 2: - Ս. 3-10.
16. Կլաստեր, Դ. Ի՞նչ է քննադատական մտածողությունը: [Տեքստ] / D. Kluster // Ռուսացլեզու. - 2002.- Թիվ 29: - S. 3 - 6.
17. Կովալևա, Լ.Վ. Քննադատական մտածողության զարգացմանտեխնոլոգիա [Text] / LV Kovaleva. - Գորնո-Ալթայսկ: IPKRORA, 2005 .-- 189 էջ.
18. Լասկոժևսկայա, Է.Վ. Կրտսեր դպրոցականների քննադատական մտածողության զարգացմանտեխնոլոգիա [Text] / E.V. Լասկոժևսկայա // Տարրական դպրոց. - 2007.- Թիվ 6: - Ս.68-70.

19. Մոկրաուսով, Ի.Վ. Կարդալու և գրելու միջոցով քննադատական մտածողության զարգացման տեխնոլոգիա [Տեքստ] / I.V. Մոկրաուսովը. - Սամարա: Պրոֆի, 2002 .-- 217 էջ.
20. Նեմով, Ռ.Ս. Հոգեբանություն [Տեքստ] / Ռ.Ս. Նեմով // 3-ում - նախկին տ. - Մ .: Վլադոս, 1998. - տ. 3 - էջ 47 - 53
21. Նիզովսկայա, Ի.Վ. Կողմ եվ դեմ. Քննադատական մտածողությունը ... [Տեքստ] / I.V. Նիզովսկայա // Գրադարան դպրոցում. - №16. - S. 3-4.
22. Նոել-Ցիգուլսկայա, T. F. Քննադատական մտածողության մասին ... [Տեքստ] / T. F. Նոել-Ցիգուլսկայա. - Մ .: Մանկավարժություն, 2000 .-- 259 p.
23. Rean, A. A. Հոգեբանություն և մանկավարժություն [Տեքստ] / Ա.Ա. Ռեանը: - SPb .: Peter, 2002 .-- 432s.
24. Ռուս, Գ.Ա. Քննադատական մտածողության զարգացմանտեխնոլոգիա [Text] / Գ.Ա. Ռուսերեն // Կենսաբանությունը դպրոցում.- 2004. - №2. - S. 28-33.
25. Սելեւկո, Գ.Կ. Ժամանակակից կրթականտեխնոլոգիաներ [Text] / Գ.Կ. Սելևկո. - Մ .: Հանրային կրթություն, 1998. - 281 p.

Քննադատական մտածողության տեսության զարգացումը կրտսեր դպրոցում, Ծրագրեր և նյութեր, Երևան-20